

Радянський педагог

ОРГАН ПАРТКОМУ,
РЕКТОРАТУ,
ПРОФСІЛКОВИХ КОМПТЕТІВ
ТА КОМПТЕТУ ЛКСМУ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ
ІМЕНІ В. СТЕФАНИКА

Газета заснована 30 вересня 1988 року.

№ 9 (9)

6 ГРУДНЯ 1988 р.

Ціна 3 коп.

№ 10

У ПАРТКОМІ ІНСТИТУТУ

Відбулося чергове засідання партійного комітету інституту, на якому обговорено і затверджено заходи по реалізації критичних зауважень та пропозицій, висловлених комуністами на звітно-виборних партійних зборах інституту, а також план навчання партактиву на нинішній навчальний рік. Крім того, партійний комітет розглянув питання про перші кроки роботи редакції багатотиражної газети «Радянський педагог», її завдання у світлі партійних рішень щодо засобів масової інформації та пропаганди. Зокрема, відзначалося, що відкриття газети стало помітною подією в ідейно-виховній роботі партійної та комсомольської організацій інституту, друкований орган став трибуною гласності та демократизації життя колективу. Разом з тим редакція проводить ще недостатню роботу по організації авторського активу, вимагає розширення й тематики газетних виступів, особливо тих, що розкривають проблеми морально-етичного характеру, молодіжного дозвілля, становлення викладача в вузі тощо. Очевидною є необхідність поліпшити якість фотоілюстрацій; запровадження нових рубрик та інше. Усі зауваження, а також питання створення для редакційного колективу належних умов праці, знайшли своє відображення у відповідній постанові партійного комітету.

Ще одним питанням, виснесеним на розгляд парткому, була організація та проведення творчого звіту інституту перед громадськістю міста й області, який вирішено провести у лютому — березні наступного року. Створена комісія по організації цього колективного заходу. Вже є перші намітки щодо його проведення. Партійний комітет звертається до всього колективу інституту з проханням подавати свої пропозиції в організаційну комісію, яку очолюють проректор по навчальній роботі В. В. Васишин і заступник секретаря парткому В. П. Москалець.

ДУМКИ ВГОЛОС

20—22 грудня у Москві діятиме Всесоюзний з'їзд працівників народної освіти. Цього форуму з нетерпінням і надією чекають педагоги, учнівська та студентська молодь, уся громадськість, котрій не байдужі проблеми виховання й перебудови вищої та середньої школи.

Сьогодні свої «думки вголос» з приводу організації навчально-виховного процесу висловлюють на сторінках нашої газети заступники директорів шкіл, які тепер навчаються у нашому інституті на факультеті підготовки вчительських кадрів.

В. ГРИНІВ,
заступник директора
Калуської середньої школи
№ 2:

— Протягом десятків років ми говорили про виховання у колективі і через колектив. При цьому забували про особистість, індивідуальність. Під диктовку вчителя діти планували свої справи, що й породило апатію, байдужість, безініціативність. Гадаю, на з'їзді працівників народної освіти йтиме мова про те, як створити сприятливі умови для розвитку інтересів школярів.

Незрозуміло також, для чого у школах існують дві комсомольські організації — учнів та вчителів, які працюють за єдиним Статутом. Більше користі було б, якби вони все ж таки об'єднали свої зусилля. А чому не організувати у школах, вузах комсомольські рахунки, які були б у розпорядженні самих комсомольців? Особистий 20-річний досвід організатора позакласної та позашкільної роботи, заступника директора школи переконали мене в тому, що створення комсомольсько-молодіжних педагогічних колективів, клубів творчої педагогіки, тимчасових груп пошуку і вивчення новаторського досвіду, експерименти по вдосконаленню структури шкільних комсомольських організацій, — справа гостро необхідна в сучасній шкільній реформі.

Сьогодні мова йде про гуманізацію школи. Впевнена, про це вестимуть розмову й делегати з'їзду. Бо якою вона повинна бути і що повинна дати, — для нас це загадка. Можливо, наразі час узаконити самоуправління у школі, розробити юридичні основи цього нововведення як для студентів, так і для учнів? Це питання, на мою думку, також повинен вирішити з'їзд вчителів. А й справді, якими правами у школі, інституті може користуватись той, хто навчається? Скажімо, мусить-учень сидіти і нудьгувати на уроці, де вчитель повідомляє для нього вже відому інформацію, чи, може, має право залишити урок або ж займатись самостійно? А які ж права вчителя? Вони теж не

регламентуються ніякими документами.

І ще одне. Невиправданою практикою є те, що і вчителі, і учень змушені вступати у більш, як 20 громадських організацій і товариств. А що ми знаємо про їх роботу? В основному те, що треба здати чергові внески. То ж чи доцільно нав'язувати школі таку їх кількість? Право вибору тут слід надавати колективу.

П. КЛИМ,
учитель-методист, заступник
директора Рибненської
восьмирічної школи Косівського району:

— Серед багатьох проблем у перебудові сучасної школи є й наша — робота вчительського колективу. Вважаю згубним те, що в таких закладах заступники директорів, на плечі яких лягає вся організація навчально-виховної роботи, призначаються і працюють на півставки. Думаю, що на Всесоюзному з'їзді педагогів ця проблема прозвучить. Ми також економимо на тому, що у школах такого типу немає заступника директора по господарській частині. А внаслідок директор не має можливості бути вихователем педагогічного і учнівського колективу, і не по своїй волі він перетворюється на завгоспа.

Школа пережила й переживає багато якісних змін. Однак не міняється лише система оцінювання учнів «позитивними» і «негативними» оцінками. Ми всі усвідомлюємо, що токар, слюсар, електрозварювальник можуть працювати за різними розрядами (і це дорослі люди), але не хочемо розуміти, що не всі учні можуть вчитися на посередню оцінку. Ми не хочемо розуміти, що негативні оцінки травмують душі дітей, стимулюють у них байдужість, схиляють до неробства. Вважаю, що потрібно збудувати п'ятибальну систему і оцінювати рівень знань учнів. Це сприятиме збудженню інтересу до знань, приверне більшу увагу батьків до успішності своїх дітей.

До речі, щодо батьків. Більшість з них залишаються байдужими до роботи школи. Частина з них убо-

ліває не за знання дитини, її виховання, а за високі оцінки. На мою думку, ця проблема не буде повністю вирішена доти, поки не буде чіткої правової основи, яка передбачатиме дійсність батьків за виховання і навчання своїх дітей.

О. КУПРІЄНКО,
завуч СШ № 10 м. Червонограда Львівської області:

— На мою думку, виховання та навчання учнів залежить не тільки від форм і методів роботи на уроках і в позаурочний час, а й від особи вихователя, вчителя. Діти, особливо молодшого шкільного віку, намагаються у всьому наслідувати, копіювати свого наставника. Тому дуже велике значення мають ерудиція та виховання, зрештою, особистість педагога.

Добре, якщо в школі працюють закохані в свою професію люди. Тому доцільно у вищі навчальні заклади (педінститут, університети) приймати абітурієнтів за цільовими направленнями. Тоді б у вузах навчалися ті, хто має здібності до педагогічної праці, проявив себе в школі хорошим організатором.

Необхідно найближчим часом побудувати нові школи, провести реконструкцію старих, щоб навчання скрізь проходило тільки в першу зміну, тоді вивільниться приміщення для проведення з учнями занять за інтересами в другу зміну. Доцільно кількість учнів у всіх класах зменшити до 20—25, тоді можна краще диференціювати роботу на уроках, групи продовженого дня скоротити до мінімуму.

Підручники для учнів можуть придбати батьки на власні кошти, а ремонт школи, забезпечення її меблями, дидактичним матеріалом, наочністю проводити планово, централізовано, тоді директори шкіл не будуть постійними «прохачами» в різних інстанціях, а більше часу приділятимуть навчально-виховному процесу.

Найближчим часом необхідно видати підручники, які відповідали б новим програмам, зокрема, з історії, української літератури, забезпечити школи творами українських письменників, що включені до програми.

А ще б доцільно було по-іншому проводити атестацію вчителів, повністю перенести її в школу. Хотілося б, аби ці проблеми також були підняті на з'їзді працівників народної освіти.

В ОБ'ЄКТИВІ — ФАКУЛЬТЕТ

На заняттях у Раїси Петрівни Коцкович завжди цікаво, тим більше тепер, у новому кабінеті зоології. Ну хіба не захоплює, наприклад, самому попрацювати з мікроскопом? Як багато невідомого і невидимого розкривається тоді: ніби входиш у якийсь таємничий світ, в якому пульсує своє, нехай і таке маленьке життя.

На знімку: заняття групи ПФ-14 веде викладач кафедри природничо-математичних дисциплін педагогічного факультету Р. П. Коцкович.

Фото В. Боб'яка.

У кабінет землезнавства на педагогічному факультеті заходиш, ніби в музей. Скільки за скляними вітринами зразків мінералів! І знайомить студентів з цим багатством землі завідуючий кафедрою природничих і математичних дисциплін Володимир Костянтинів Сельський.

На фото В. Боб'яка: заняття із студентами групи ПФ-14 А веде кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент В. К. Сельський.

Читайте
в наступному номері:

Назустріч Всесоюзному з'їзду працівників народної освіти

З історії нашого інституту

«Синдром Батька»

КОМСОМОЛЬСЬКЕ ЖИТТЯ

Не дозвіллям єдиним...

Хоча комсомольська організація художньо-графічного факультету створена недавно, однак вже встигла зарекомендувати себе деякими хорошими справами. Приміром, лише протягом цього року молоді організували разом із газетою «Комсомольський прапорець» кілька тематичних вечорів з питань естетичного виховання в школі, новорічний бал-маскарад, вечір провідників до лав Радянської Армії, посвяту першокурсників у студенти... Загалом близько двадцяти тематично-розважальних вечорів. Погодьтеся, далеко не кожен комсомольський осередок інституту може похвалитися такими досягненнями в проведенні подібних заходів змістовного дозвілля.

Але, на жаль, на факультеті майже випустили зі свого поля зору інші напрямки спільчанської роботи, насамперед ті, які безпосередньо стосуються діяльності майбутніх педагогів, а саме: вплив на навчально-виховний процес та ідейно-організаційну роботу спільчан.

Подібні «перекосяки» в комсомольському житті факультету, як у краплі води, відбилися, скажімо, у змісті і проведенні щорічних звітно-виборних зборів.

Про час підсумкової зустрічі комсомольців студентів деканат за винятком небагатьох дізнався в останній день. А секретар партбюро факультету взагалі не був поінформований. Внаслідок елементарної необізнаності зі справами на факультеті звіти і вибори пройшли без попереднього обговорення річної роботи у двох комсомольських групах. А це вже порушення статутних вимог ВЛКСМ.

Відповідно до рівня підготовки пройшли й самі збори. Доповідь колишнього секретаря М. Чорнія зрештою в основному до переліку підготовлених вечорів дозвілля і лише побіжно торкнулася проблем навчання. До її обговорення студентів не були готові. Як виявилось в процесі довгої млявої полеміки, в моло-

джному житті художньо-графічного ще й досі залишається ряд невирішених питань. Далеко не все гаразд із успішністю, організацією самостійної роботи. Внаслідок інертності та байдужості окремих молодіжних ватажків ніхто не відгукнувся на варту пам'яті «Сторінки» всіх років, є проблеми з оформленням нового корпусу факультету тощо.

Не були продумані і вибори спільчанського ватажка. На обговорення молоді представлявся тільки один І. Ванжурак, який, зрозуміло, обійняв своє місце без передвиборної боротьби і одностайно. Ми нічого не маємо проти нового комсомольського ватажка, але при такій, скажімо, б, однакандидатурності виборів важко дошукуватись, що спонукало молодь до обрання саме Ігоря — його особисті якості, а чи звичайнісінька байдужість.

І закономірним закінченням зборів було те, що комсомольці не зуміли прийняти по них програм-

ного документу для діяльності свого осередку протягом року — рішення.

Як на мене, причиною перелічених недоліків є, перш за все, слабка робота комсомольського бюро, факультету, його членів зокрема, колишнього секретаря М. Чорнія та заступника О. Котлярука. Їх недостатня вимогливість до виконання молодими своїх обов'язків. Адже подекуди збори спільчанських груп проходили формально, ряд організаційно-виховних заходів, запланованих бюро, попросту залишилися на папері. Добір комсомольських кадрів на художньо-графічному вівся без належного аналізу, тому комсомольські групи часто очолювали люди, котрі мало володіли навичками організаторської роботи.

Чимало недоробок тут, безперечно, і в комітеті комсомолу інституту, який не надавав належної допомоги спільчанам художньо-графічного протягом звітного періоду. Ще й досі на цьому факультеті не орга-

нізовано навчання комсомольського активу, практично не контролюється кадрове питання. Члени комітету в цьому році майже не бували на комсомольських зборах майбутніх вчителів образотворчого мистецтва і креслення. Питання роботи даного осередку на засіданні комсомольського активу інституту не розглядалось.

Названі прорахунки, думаю, не повністю характеризують те коло проблем у спільчанських осередках, з якими ми зіткнулись в ході звітно-виборної комсомольської кампанії як на художньо-графічному, так і в інших інститутських підрозділах. Остаточно ми узагальнюватимемо їх найближчим часом, коли стануть відомими результати всіх підсумкових зустрічей комсомольців і буде, таким чином, можливість глибше розібратися в їх причинах, щоб намітити конкретні шляхи для викоринення вказаних недоліків і упущень.

О. САНГУЛІЯ,
Заступник секретаря комітету комсомолу.

ВУЗ 80-Х: ШЛЯХОМ ПЕРЕБУДОВИ

НАЗРІЛИ СУТТЄВІ ПЕРЕМІНИ

Що сьогодні найбільше хвилює працівників кафедри німецької мови? Думаємо, що в ракурсі перебудови вищої школи структура факультету іноземних мов не повністю відповідає сучасним потребам. Адже коли ми говоримо про висококваліфікованого спеціаліста, то маємо на увазі не тільки його знання, але й уміння передати їх учням. Це зумовлює необхідність створення на факультеті кафедри методики.

Окрім того, життя переконливо довело, що підготовка фахівця з двома іноземними мовами (як єдина форма) не виправдала себе. Варто міняти профіль учителя. Рациональнішим, на мою думку, є поєднання спеціальностей (учитель української (російської) і німецької мов), що досить ефективно реалізується в умовах сільської школи. Додільною видається реконструкція факультетської структури у напрямку створення нових, крім існуючих, спеціальностей: німецька мова — методика виховної роботи, німецька мова — педагогіка дошкільного виховання, німецька мова — трудове виховання тощо. Друга спеціальність повинна б встановлюватись за результатами відповідних соціологічних досліджень у школах, принаймні Прикарпаття.

Ми готуємо спеціалістів іноземної мови і для шкіл з поглибленим вивченням цього предмету. Через те, вважаю, бажаними були б групи з диференційованим планом навчання, а не такі, що формуються часто за арифметичним принципом. Окрім того, необхідно продовжити строк основної педагогічної практики в умовах сільської школи. Це, безумовно, сприяло б набуттю студентами стійких професійних навичок і послужило б гарантією їх моральної готовності до майбутньої роботи.

Ці пропозиції вважаю слушними, оскільки нас

глибоко турбує питання підготовки студента. Частіше вчорашній абітурієнт, ставши студентом, має низький рівень знань з іноземної мови. Якщо пригадати щорічні вступні іспити, то лише 29 процентів абітурієнтів продемонстрували якісні знання з німецької мови. Майже ніхто з них не підтвердив на екзамені відмінної оцінки в атестаті. Думається, що не завадило б повернути випускникам середніх шкіл один із стимулів глибокого вивчення іноземної (зокрема, німецької) — екзамен у десятому класі, а також збільшення навчальних годин і вступний іспит на будь-яку спеціальність вузу, надто якщо вуз — гуманітарний. Це б стало надійною підпорою у підготовці вчительських кадрів, особливо коли мова йде про «іномовників».

У свою чергу, кафедра робить все можливе, щоб забезпечити високу підготовку майбутнього викладача німецької мови. Незважаючи на те, що нам не вистачає підручників, які б відповідали програмі нових спеціальностей, що бажано бути ліпшою забезпеченість технічними засобами унаочнення, ми наполегливо працюємо над підвищенням якості знань наших студентів. Опановуючи методику викладання німецької мови на нових відділеннях, працівники кафедри навчаються у науковому та методичному семінарах, на факультетах підготовки кадрів провідних вузів країни. Вісім викладачів неодноразово стажувалися у вузах НДР та ФРН. Ми підтримуємо тісні зв'язки з районними методичними відділеннями, школами області. Вже другий рік вивчаємо досвід одиннадцяти кращих вчителів німецької мови.

До активної методичної роботи нас спонукає статус кафедри, як опорної серед аналогічних кафедр педвузів республіки. Постійно шукаємо зближення наших студентів з їх,

так би мовити, виробництвом. Звичними стали лабораторні роботи в школах міста. Широко залучаємо до навчально-виховного процесу вчителів німецької мови, які проходять тут перекваліфікацію. Студенти — часті гості на відкритих шкільних заняттях з німецької мови. Крім того, наші вихованці, проходячи практику в сільських школах, мають можливість бути присутніми на показових уроках свого викладача-методиста чи вчителя.

У підготовці майбутніх фахівців робимо акценти на моментах виховної діяльності в школі. Для студентів організовано спецсеминар «Комуністичне виховання учнів на уроках німецької мови у школі». Залучаємо їх до підготовки та проведення різноманітних виховних заходів, виготовлення багатьох засобів унаочнення. Цікаво пройшло засідання клубу знавців німецької мови, організоване вчительською СШ № 13 І. М. Пашницькою, яке було присвячене Німецькій Демократичній Республіці. Наші вихованці (групи УН-11, РН-11) підготували вечір, присвячений Т. Г. Шевченку (німецькою мовою), третьокурсники (групи УН-31, РН-31), у свою чергу підготували літературну композицію, присвячену відомому німецькому драматургу Б. Брехту. До речі, у ній взяли участь учні СШ № 5, працівники обласної бібліотеки іноземних мов.

Словом, кафедра прагне працювати творчо, як того вимагає реформа народної освіти. Віддача, як нам здається, була б значно відчутнішою за умови реорганізації структури факультету, про яку ми спробували повести мову в цій статті. А такі переми, суттєві, а не півзаходи, вважаємо, тепер назріли.

Н. ГРИЦИНА.

Завідуюча кафедрою німецької мови, доцент.

Мине небагато часу і нинішня третьокурсниця історичного факультету ЛЮБА ШУМЕЙ проведе свій перший самостійний урок. Яким він буде для неї? Мабуть, найбільш хвилюючим. А для малечі! Напевно, цікавим. Бо з Любою дітлахам завжди добре, як це було, приміром, нинішнього літа в Яремчанському піонерському таборі «Вогник», де вона була старшою дожатою. Та робота у школі попереду, а поки що у Люби — лекції, семінари і ще — нелегкі клопоти старости групи І-31.

Фото В. Боб'яка.

ВИРІШУЄМО СПІЛЬНО

Минулого тижня відбулася зустріч жителів гуртожитку № 5 з ректором інституту В. І. Кононенком, секретарем партійного комітету М. М. Яцурою, представниками ректорату і комітету комсомолу. До проведення цього заходу з одного боку спонукали справедливі скарги студентів на складні побутові умови в гуртожитку, а з другого — ряд порушень норм прожиттєвості, здійснених тут майбутніми педагогами.

Відразу скажу, претензій і нарікань від студентів до адміністрації було чимало. Хвилює юнаків і дівчат зовлікання з ремонтним їхнього житла, надзвичайно низький рівень обслуговування в гуртожитківській їдальні, неритмічна робота ліфту тощо. Студенти і викладачі в гострій, але водночас предметній і аргументованій розмові розібрались і вказаних недоліків і знай-

шли шляхи подолання більшості з них, відшукали для цього резерви. Так, для звільнення додаткової робочої сили для ремонту гуртожитку колишні воїни-інтернаціоналісти запропонували створити власну бригаду зварювальників, інші мешканці вирішили організувати чергування в місцевій їдальні і встановити контроль за якістю страв.

Отож, чи не вперше в практиці інститутського життя вузівська молодь і адміністрація разом вирішували для подолання негативних явищ в студентському побуті. Тому, загалом, можна схвалити відгукнутися про минулу зустріч, якби не стурбувало те, що майбутні педагоги не подали жодної конкретної пропозиції в питаннях боротьби з курінням в гуртожитку і далеко не поодинокими (як свідчать перевірки) ви-

падками пияцтва. По байдужості молодіжної аудиторії, котра панувала при обговоренні цього питання, складається враження, що мешканці п'ятого до цих речей ставляться не тільки як до зрозумілого і природного в їхньому побуті, а й якоюсь мірою і потрібного. Але, разом з тим, думаю, нема потреби доводити особливу шкідливість цих згубних звичок для молоді людини, чи несумісність їх з професією вчителя. Це знає кожна освічена людина. Тому читачам стане зрозуміла доволі скромна пропозиція адміністрації вузу: в боротьбі з цим соціальним злом в інституті застосовувати до порушників етики педагога крайню міру — позбавляти їх звання студента...

О. ОЛЕКСЮК.

Наш кор.

Про духовність

МАНКУРСТВО

У рамках наукових вікторік в актовому залі інституту, доцент кафедри атеїзму, етики та естетики Л. Т. Бабій прочитав лекцію «Духовна культура і проблеми виховання людини». Він познайомив аудиторію з різними точками зору, під якими розглядається і визначається духовна культура в сучасному світі. Що таке дух? Душа? Духовність? Бездуховність? Ці поняття прагнув з'ясувати і домогтися до слухачів лектор.

«Духовність» — зазначив Л. Т. Бабій зокрема, — об'єднуючи і дух, і душу, виходить на активну життєву діяльність, на практику, на творчість... Духовно багата людина — це обов'язково діяльна людина, з живим розумом». І далі, що стосується власне педагогіки: «У вихованні нової людини потрібно ліквідувати «лисенківщину», ... всебічно і гармонійно розвинута особистість — ось головна мета виховання та й, зрештою, мета нашого суспільства».

Багато тез лекції, тверджень і суджень Л. Т. Бабія викликали жвавий інтерес аудиторії. Зокрема ті, що стосуються манкуртизації (бездуховності), проблем екології та ін. Лектор відповів на ряд запитань.

Н. АРКАДЬЄВА.

Заслужені оплески

Минулої п'ятниці відбулась творча зустріч ВІА «Контакт» фізико-математичного факультету з інститутською молоддю. Студенти представили тут майже двадцять пісень на слова третьокурсника С. Паліяниці, інших поетів, обробку народного фольклору. Своєю грою вони зуміли задовільнити смаки доволі вибагливої студентської публіки.

В. РИБЧИНСЬКА.

Інструктор студентського клубу.

■ СТУДЕНТ: ПЕРІОД СТАНОВЛЕННЯ

Першокурсники адаптуються

Початковий період навчання в інституті — дуже важливий в житті студента. Від того, як юнаки і дівчата тут адаптуються, залежить і їх подальше ставлення до навчання.

Входження у студентське життя залежить від багатьох факторів, але, насамперед, від усвідомлення мотиву вибору професії. Для того, щоб виявити, власне, мотиви вступу до інституту на фізико-математичний факультет і особливості входження у студентську сім'ю, ми запропонуємо першокурсникам анкету, яка вміщувала такі питання:

а) чому я вступив на фізичний (математичний) відділ?

б) яким я уявляю студентське життя?

в) які мої враження про перші дні в інституті?

г) з якими турботами і прикрасами я зіткнувся в перші дні?

д) які події принесли мені радість в перші дні навчання?

Одержані результати дали можливість виділити декілька груп студентів. Перша (це шість процентів від опитуваних) мотивує свій вибір інтересом до професії вчителя. 25 процентів опитуваних захоплювалися фізикою чи математикою ще в школі. У деяких першокурсників додатковим мотивом є бажання стати фізиком, працювати не лише в школі, а, можливо, й на підприємстві. У більшості ж студентів мотивами вступу до інституту були як інтерес до професії вчителя, так і самого предмету.

Бажання стати педагогом деякі усвідомлюють як продовження сімейної традиції, на вибір інших мав вплив саме вчитель, який викладав у школі фізику чи математику («Я добре знала у школі ці предмети, дуже подобались вчителі, і тому хотіла бути схожою на них»).

Як студенти сприйняли початок навчальних занять в інституті? Ще до вступу дехто з них мав певне уявлення про студентське життя. Більшість вважали, що воно «веселе і радісне», «цікаве і захоплююче», «романтичне», «це життя повне несподіванок. Треба встигнути всюди: і в навчанні, і в інших справах. Цікаві зустрічі, вечори, диспути...».

Проте частина першокурсників уже встигла зустрі-

тись з непередбаченими труднощами і розчаруватись. «Перші дні в мене були важкі: гуртожитку не надали, квартиру не знайшла, важко було в навчанні, не було товаришів, відчувала себе самотньою. Навіть через це хотіла залишити інститут». З таким і подібним настроєм розпочали своє життя у вузі ще десять чоловік. У своїх анкетах вони пишуть: «перші дні здалися жалючими», «охоплює туга і смуток при спогадах про школу», «важко конспектувати», «велике навантаження, не встигаю опрацювати матеріал» тощо.

Майже 20 студентів настроєні більш оптимістично. Проте і вони вважають, що надто багато часу йде на писанину, а користі з цього не відчувається. «Конспекти й конспекти... Не вміємо і ніхто нас не вчив конспектувати. Не вміємо користуватися бібліографією». Звертають увагу також на те, що бібліотека не може забезпечити підручниками, у читальному залі великі черги і працює він лише до 21-ї години.

Зауважимо, що студенти, які мали серйозні мотиви вибору майбутньої професії, уявляли студентське життя «нелегким, але цікавим». Вони вважають, що на першому місці повинно бути навчання: «Головне — щоденна праця». «Студентське життя має бути веселим і цікавим, а разом з тим — це наполеглива праця над вивченням свого предмета, над самим собою, тобто самовиховання, прагнення до досягнення мети, яку ти перед собою ставиш».

Особливу радість першокурсникам принесли посади у студентів і перша стипендія.

Результати опитування свідчать, що важко входить у студентське життя нечисленна група, а більшість позитивно сприйняла початок занять, настрої у них багаторазові, а бажання — досягти успіхів в оволодінні професією педагога.

Вважаємо, що думки й зауваження першокурсників допоможуть нам, викладачам, більш досконало організувати навчально-виховний процес і більш ефективно проводити роботу з новачками.

І. ЛУЧКІВ,

І. БРОДИН,

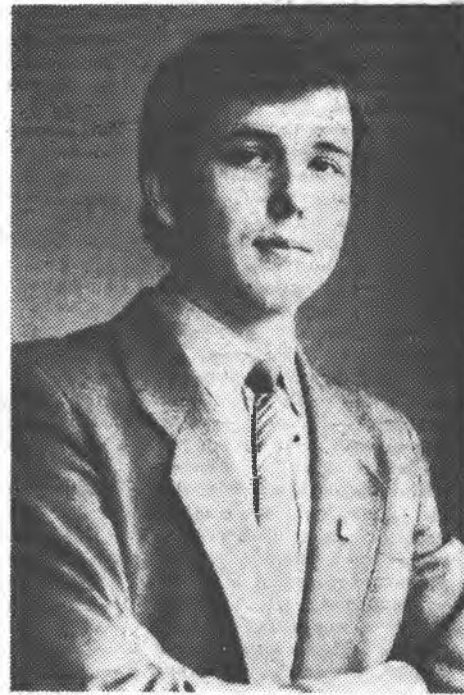
Доценти кафедри методики фізики і ТЗН.

Як про здібного і працьовитого педагога відгукуються колеги про В. Г. Луканя, що другий рік працює асистентом кафедри образотворчого мистецтва, креслення і праці. Володимира Григоровича відзначає особиста душевність, щире бажання передати свої знання майбутнім педагогам — студентам.

На знімку: В. Г. Луканя (зліва) і його вихованці Л. Варварич, М. Савчук.

В обласній школі-інтернаті для дітей-сиріт, що в Угорниках, добре знають студентів з інститутського педагогу. А командир загону — комсомолец Василь Мисюк, студент групи І-33. Фото В. Боб'яка.

МІФИ, НАДІ, ПОГРОЗИ.

Чи доводилося вам, читачу, бувати в дитячих будинках для сиріт «при живих батьках»? Я маю на увазі тих батьків і матерів, які або позбавлені батьківських прав за непристойний спосіб життя, або самі відмовились від своїх малят, як від обтяжливого клопоту. Якщо доведеться побувати і поговорити з дітьми, зверніть увагу на такий психологічно цікавий феномен. Багато вихованців дитбудинку прекрасно пам'ятають тяжку обстановку в своїх колишніх, так званих «неблагополучних» сім'ях. Пам'ятають безпросинні пиячки батьків, жахливі сцени з криками та биттям, свинське життя дорослих людей та їх нелюдське, дуже часто більш, ніж жорстоке поводження з дітьми, тобто з ними самими — нинішніми мешканцями дитячого будинку. Все це вони знають, пам'ятають, але...

Але при цьому вони готові переконувати себе та інших, а багато з них просто-таки щиро впевнені в цьому, що їхні п'яниці-матері, які спилили і втратили людське обличчя матері, — кращі жінки на землі. «Неправда, що вона погана! Це кажуть ті, хто її не знає. А я знаю: вона хороша, дуже хороша!». Діти їх люблять, незважаючи на це, що, Про батьків так кажуть значно рідше...

«МИ СКЛАДИ РАДІСНУ ПІСНЮ...»

Ситуацію з дитячого будинку у пригадує завжди, коли мова заходить про Сталіна. Ставлення багатьох дорослих людей до Сталіна дуже нагадує ставлення малюків з дитячого будинку до своїх батьків. Вони ніби й знають про все трагічне, що пов'язане з культом великого Батька, але знають ніби розумом, а серцем уперто відштовхують це знання, не приймають його.

А й справді, чи не дивно — газети й журнали, книги, телебачення останнім часом подають більш ніж переконливі факти й свідчення того, що не хтось інший, а саме Сталін — головний винуватець перекручення лєнінських принципів будівництва соціалізму... Що саме Сталін, який перетворив диктатуру пролетаріату на диктатуру своєї особистої влади і влади створеного ним партійно-

адміністративного апарату, є безпосереднім організатором масових репресій... Що саме за його особистою вказівкою було знищено цвіт партії (до цього згадати про те, що було репресовано три чверті ЦК, обраного XVII з'їздом)... Що саме з його благословіння було створено інтелектуальний фонд нації — наукову та художню інтелігенцію (тільки серед інтелектуалів загинуло більше тисячі чоловіків). А скільки заарештованих, яким вдалося вижити! Що саме його підпис стоїть під списком

НИКОЛА МИХАЙЛОВ, ДОКТОР ФІЛОСОФСЬКИХ НАУК

СИНДРОМ БАТЬКА

ми засуджених до розстрілу практично всього військового командного складу Червоної Армії (і це на порозі грандіозної війни)... Що саме за його «геніальними стратегічними задумками» мільйони і мільйони російських, українських, білоруських, а пізніше молдавських, литовських, естонських та латиських селян опинилися в концтаборах для ворогів народу... Що саме за його щонайвищим повелінням цілі нації та народності — від немовлят до стариків — за одну ніч вивозили з рідних місць під дулами автоматів...

Так от я й кажу: чи не дивно, що, незважаючи на такі очевидні, убивчі у своїй неспростовності свідчення вини Сталіна перед країною, перед народом, перед партією, перед соціалізмом, — незважаючи на це, багато дорослих людей уперто твердять: «Не віримо». Відмахуються: «Це — не він». Вимагають: «Руки геть від Сталіна — великого вождя і великої людини!».

Ні, не дивно. І справа тут не в знанні чи незнанні історії, а в тому, що я б назвав синдромом Батька. Грубо кажучи, суть його така: винен мій батько чи не винен, але він мій батько.

«Ми звали — станем ли-
чукавить? —
Его отцом в стране-семе-
е. Тут ни убавить,
Ни прибавить, —
Так это было на земле», —
писав Олександр Трифонович Твардовський. Писав,

як йому вже здавалося, у минулому часі. Складність, однак, у тому, що всі, кому сьогодні не менше 45-ти, так чи інакше відчули на собі могутні щеплення цього Синдрому.

Добре пам'ятаю себе — шестилітнього. Іду за руку з мамою святковими першотравневими вулицями, де на кожному кроці висить портрет людини з вусами.

— Мамо, — питаю я, — правда, що Сталін ніколи не вмер?

Мати дивиться на мене здивовано, а потім розуміюче посміхається:

забивав від захоплення.

Мабуть, колись (будемо сподіватися, що скоро) учени-суспільствознавці дослідять соціальний та ідеологічний механізм формування культу особи. Хочеться, щоб вони при цьому не обійшли й те, як формувалася Синдром Батька. А формувалася він з раннього дитинства, і робилося це інколи дуже талановито. Давайте для прикладу ще раз прочитаємо дитячий вірш Льва Квітки, який навів у своїх нотатках про Бухаріна («Юність», 1988, № 3) В. Амлінський:

Опять я склонился
к зеленой сосне,
Вдруг серые волки
подкрались ко мне:
Раскрылись клыкастые
лапы —
Вот-вот растерзают
на части!
Не мог шелохнуться
от ужаса я...
Мамочка, мама, голубка
моя!

Но Сталин узнал,
что в лесу я стою.
Разведал, услышал
про гибель мою
И танк высматривает за мною,
И мчусь я дорогой лесною,
Мамочка, мама, голубка
моя!

Настежь открылись
ворота Кремля,
Кто-то выходит из этих
ворот,
Кто-то меня осторожно
берет.
И подымает, как папа
меня*,
И обнимает, как папа
меня.

И сразу мне весело стало!
...А кто это был?
Угадала?

*Виділено мною — М. М.
Правда, добре? Особливо порівняння з татом? Ось так створювалися і вбивалися в дитячі голови міфи про Батька і Крайшого друга радянських дітей, що, втім, далеко не завжди рятувало їхніх авторів (Лев Квітка також був знищений).

Давно вже стали дорослими, багато хто посивів, а багато хто просто старий — ті, хто вчив подібні вірші напам'ять, чие дитинство, юність та отроцтво минуло під знаком удаваної Батькової турботи. Та як же не хочеться розлучитися з казками молодості. І ці казки знову й знову розповідають онукам і правнукам, потрапляють у спогади очевидців, осідають в архівах, пропонують для публікації. І смисл їх найчастіше однозначний: «Не вірте тому, що про нього говорять. Він був хороший, дуже хороший!» (Журнал «Огонек», № 38, 1988 р.)
(Далі буде).

РЕПЛИКА

«Підпільний» НК в дії

Химерні думки можуть іноді виникнути в того, хто гляне на стэнд «Народний контроль в дії» (він знаходиться на першому поверсі центрального корпусу інституту навпроти аудиторії № 121). З того, що подає рупор гласності цього громадського формування, можна зрозуміти: відповідальні за висвітлення роботи НК ним давно не цікавляться. Адже останнє повідомлення про дії цього органу датоване ще... 24 березня 1987 року. Від плану роботи народних контролерів залишився тільки один заголовок, з чого, власне, можна зробити висновок — громадські дозорці вирішили від когось засекретити перспективи

своєї подальшої діяльності. А для того, аби остаточно збити з пантелику зацікавленого, залишили на дошці ще й застарілий список членів НК нашого вузу.

А нам залишається лише дивуватися: чому нині, в час перемін і гласності, виника така конспірація? Бо через ті таємничості неможливо дізнатися, які заходи передбачає провести народний контроль, до якого звернутися, аби перевірити якийсь неподобство? Чи, зрештою, просто позікаються: чим займаються члени інститутської групи НК?

П. ХМЕЛЬОВСЬКИЙ.

Член парткому інституту, студент групи І-31.

НАШ КАЛЕНДАР

ДО 125-річчя від дня народження українського письменника Бориса ГРИНЧЕНКА

Хто ж такий Борис Грінченко? Відповідь залежатиме від того, кому ми поставимо це запитання. Історик української літератури відповідить, що він — автор повісті «На розпутті», діалогі «Серед темної ночі» і «Під тихими вербами», численних оповідань, збірок поезій і п'єс, перекладач з багатьох мов; мовознавець — йому належить знаменитий «Словарь української мови» у 4-ох томах і низка лексикографічних розвідок; фольклорист нагадає, що Б. Грінченку належать 3-томні «Етнографіческие матеріали», «Изуст народа», «Думи кобзарські» і покажчик «Література українського фольклора»; історик освіти вкаже на його «Буквар», а історик книговидавничої справи відзначить його роль як видавця «Кобзи» політичного заслання і поета П. Грабовського і численних книжок для народу. І все це за 47 років життя! Воістину, Б. Грінченко — універсаліст в українській літературі. Тому Франко писав у листі до нього, що «я мусив дивуватися Вашій енергії, витривалості в праці і широким обсягом Ваших літературних та суспільних інтересів».

Таким постає Б. Грінченко в історії української літератури і культури. А що знали і знають про нього за кордоном? Часткову відповідь дають зібрані нами

матеріали. У 1894 р. Леон Василевський, батько Ванди Василевської, у статті-огляді «З новішої літератури малоруської» позитивно оцінив його повісті «Сонячний промінь» і «На розпутті» (1892). Про певний авторитет Б. Грінченка серед польської громадськості говорить той факт, що саме до нього у 1906 р. звернулася краківська «Критика» з проханням висло-

повіданнями «Сестриця Галля», «Каторжна», «Без хліба» і «Кладовище», а В. Харват — з його казками (1913 і 1924). На сторінках чеської періодики були опубліковані окремі твори Б. Грінченка — «Хата» (1895, переклад Й. Свози-ла), «Хатка в балці» (1905 і 1910, переклад О. С. Ветті, псевдонім А. Коудельки), «Панько» (1913 і 1914), «Без хліба» (1931, переклад Ф. Г.

і менших, творів, серед них невелику поетичну антологію «Степові квіти». З чеських дослідників треба відзначити А. Коудельку (1908) і М. Крчоуна (1967), які подавали для своїх співвітчизників найбільш необхідні відомості про творчість Б. Грінченка.

У 1895 р. у Женеві вийшла французькою мовою публіцистична праця Б. Грінченка «Народ в неволі» (відома також в українській і російській версіях), що мала широкий резонанс в Європі. Її виклад подав французький історик Ч. Сеньобо у паризькому журналі «Літопис народів».

Популяризатором творчості Б. Грінченка серед німецькомовної громадськості був австрійський перекладач В. Горшовський, який на сторінках віденського «Рутеніше Ревю» опублікував власний переклад оповідання «Без хліба» (1904) і «Сестриця Галля» (1905). Перше з них увійшло до впорядкованої ним антології «Українське оповідання» (1909) і часто передруковувалося у різних німецьких газетах. За німецьким перекладом оповідання «Без хліба» було здійснено й італійську версію цього твору Б. Грінченка. О. Кобилянська також збиралася дещо перекласти німецькою мовою, але, як здається, не виконала свого задуму. У 1963 році А. Бельц опублікував свій переклад оповідання «Сам собі пан».

В. ПОЛЕК.
Доцент кафедри української літератури.

ДОЛАЮЧИ КОРДОНИ

вбитися у польській справі. Редакція опублікувала його відповідь українською мовою і у польському перекладі. У 1909 р. у «Короткому нарисі літератури повшехної» А. Ланге відзначив популярність повісті «Сонячний промінь» та оповідання «Сестриця Галля», а Т. Міхальський у праці «Молода Україна» (1909) підкреслив ідейно-художню значимість творів «одного з найвидатніших українських авторів сучасної доби».

За рекомендацією І. Франка Фр. Главачек переклав чеською мовою повість «На розпутті» та оповідання «Підпал» (видане в одній книзі з оповіданням І. Франка «Між добрими людьми» під спільною назвою «Два малоруські повістки», 1896). У 1896 р. у виданні «З повідек» Василя Чайченка (псевдонім Б. Грінченка) Й. Свози-ла познайомих своїх співвітчизників з

Жундалека), а із «Дрібничок» — «Ліс» (1895) і «Вітер» (1895, переклав Й. Свози-ла). У народній Чехословаччині О. Ноуза переклав один із «Весняних сонетів» (1947), «Подивись» і «Я зрікся мрій. Поважний і спокійний», що увійшли до антології української поезії «Вітезіт а жіт» («Перемагаєти і жити», 1951). Про Б. Грінченка подавали і подають досить повну інформацію чеські енциклопедії, напри- Оттув научні словник.

До постаті Б. Грінченка зверталися українські і чеські дослідники української літератури. Так, Ів. Франко у журналі «Слованські пшегляд» (1900) у статті «Українська література за 1899 рік» писав, що «з молодших українських белетристів найбільш відзначається талановитий Б. Грінченко, якому у Чернігові «пошастило видати на власні кошти 70 популярних, більших

ні українською мовою, захоплюється поезією російських авторів Миколи Некрасова, Олександра Кольцова, Михайла Лермонтова... Того ж року в Одеському альманасі «Багаття» публікується його вірш «Парубоцькі літа — то бурхливий потік», а через два роки у Петербурзі друкується перша збірка поета «З жу-

Сміються, плачуть слов'я і б'ють піснями в груди: Цілуй, цілуй, цілуй її, — Знов молодість не буде!

Загалом почуття кохання змальовується Олександром Олесем досить різноманітно: тут і безнадійність, і недосаженість любові, і таємнича приреченість закоханих не мати одне одного, і нарешті, радісно-

онером, ані послідовним прихильником народу. Хоча деколи і проголошував: Лишу я співи про красу, Забуду власні жалі І з гір високих понесу Народові скрижалі.

Усієї складності свого життя і народу свого Олесь не витримує і доля заносить його на чужину, де поет щиро сумує за Батьківщиною. З цього приводу цікавим є його поетичні цикли «Чужиною», «Княжа Україна». Останній написаний на зразок «Слова о полку Ігоревім». Також варто відзначити високий ідейно-художній рівень драматичного твору «По дорозі в Казку» та поеми «Кожний рік», за які критики називали поета майстром півтону.

І все ж таки Олесь для нас перш за все майстер лірики, співець гімну природі, її неперевершеної краси.

Помер Олександр Олесь 22 липня 1944 року в Празі, де й похований на Ольшанському кладовищі. Могила великого українського поета забута, тільки врядагоди навідуються письменники-делегати, адже широкому читачеві поет ще майже невідомий.

А. МЕЛЬНИЧУК.
Доцент, кандидат філологічних наук.

ЩЕДРИЙ ТАЛАНТ

рбою радість обнялась, що принесе Олександрові Олесю справжнє визнання. Твори, вміщені тут, вивчалися напам'ять, декламувалися на вечорах. Тому й не дивно, що книга блискавично розійшлася серед шанувальників поезії не лише на Україні, а й далеко за її межами. Тематика збірки — надзвичайно різноманітна. Приміром, знаходимо в ній спробу авторхарактеристики:

З журбою радість обнялась... В слезах, як в жемчугах, мій сміх. І з дивним ранком ніч злилась. І а мені розняти їх! або тонко відображення стану людської душі:

бентежне проникнення любові в серце, від чого сповнюється красою тамованих відчуттів все ество людське, вся докочилішня природа. Мелодійність поетичних строф Олеся привертала увагу багатьох композиторів. Серед них такі видатні українські митці, як Микола Лисенко, Яків Степанів, Кирило Стеценко, Станіслав Людкевич.

Однак Олесь не тільки автор інтимної лірики — є в нього і проблема, політична, філософська поезія, але вона, як на мене, набагато слабша. Він в ній е зміг піднятися до рівня Лесі Українки, Олександра Блока, хоча і робить спроби. Олесь не був ані переконаним співцем-револю-

товика завжди панує порядок. Його бадьорості і завзяття може позаздрити й молодий, хоч в цьому місяці Миколі Вікторовичу минає вже 70. З нагоди ювілею товариші щиро здоровляють ветерана і бажають йому довгих літ щастя і здоров'я.

Т. ВІЛЬШУК.
Інспектор відділу кадрів інституту.

ДЕБЮТ ПЕРЕКЛАДАЧА

Минуло 185 років з дня народження відомого російського поета Федора Івановича Тютчева, лірика якого відзначається глибиною душевних переживань, тонкістю зображення природи. Вона актуальна для нас і сьогодні, адже притаманні тютчевському поетичному світові такі риси, як антигоїзм, істинний гуманізм, антидемагогізм, внутрішній реалістичний оптимізм — то, власне, те, що співзвучне нашій добі, нашому бурхливому часові.

Українською мовою твори Ф. І. Тютчева перекладалися порівняно нечасто: робили це Павло Грабовський, Максим Рильський... Звернувся до них також молодий літератор, в недалекому минулому студент філологічного факультету нашого Інституту, а нині аспірант Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка Академії наук УРСР Ігор КОЗЛИК. І це не випадково, бо ще навчаючись на російсько-

му відділенні, він під керівництвом доктора філологічних наук, професора М. В. Теплинського наполегливо працював у науковому гуртку «Аналіз літературного твору» над темою «Творчість Ф. І. Тютчева». Запропонованим йому вірші російського автора перекладені українською мовою вперше.

НАШ ЧАС

Не плоть — душа розтліла в наші дні.
І ось чоловік в самотні сумі...
До світла тягнеться вночі,
Щоб і при світлі не знайти спокую думі.
Безвір'ям виснажений чим,
Нестерпне чоловік сьогодні зносить...
І усвідомлює свою загибель він,
І прагне віри — та її не просить...
Не виблагає слізьми долі тій,
Що зачинила перед щастям двері сірі:
«Впусти мене, — не скаже, — боже мій!
Прийди, допоможи моїй невирі...»

SILENTIUM!

Мовчи і приховай в собі Надії, почуття свої —
Нехай із серця глибини Встають та не зійдуть вони
Безмовно, як зорі... А ти Милуйся ними — та мовчи.

DWA ГОЛОСИ

Мужайте ви, браття,
боріться належно,
Хоч бій безнадійний,
жорстокій безмежної
Над вами світила мовчать з вишини,
Під вами могили — мовчать і вони.
Нехай на Олімпі боги торжествують:
В безсмерті без праці їх душі пустують;
Неспокій і труд лиш для смертних сердець...
Нема ім звятиги, а є лиш кінець.

Мужайтесь, браття,
спускайте забрала,
Хоч як не безглузда ота боротьба!
Над вами безмовні зоряні кружала,
Під вами снує домовина німота.
Нехай олімпійці позаздрять хоч оком

Ощій боротьбі невлаганних сердець.
Кого переміг тільки Фатум корстоко.
Той вирвав з їх рук переможний вінець.

Душе, пророчице моя!
О, серце, зрушене в тривозі,
О, як ти б'єшся на порозі Немов подвійного буття!
Так, ти живеш у двох світах,

Список віршів в оригіналі: «Наш век», «Silentium», «Два голоса», «О вещая душа моя!», «Душа моя, Элизиум теней...».

Колектив кафедри педагогіки і психології сердечно здоровить із 70-річним ювілеєм доктора педагогічних наук, професора Степана Дмитровича Бабшини.

Колеги щиро бажають ювілярів міцного здоров'я, бадьорого настрою, успішних гараздів. З роси і води Вам, шановний Степане Дмитровичу!

У грудні минає тринадцять літ з того часу, як у нашому вузі працює на посаді завідуючого інститут-

ським архівом М. В. Веснін. Микола Вікторович — ветеран Великої Вітчизняної війни, нагороджений багатьма орденами і медалями. В післявоєнний час допомагав встановлювати Радянську владу на Прикарпатті.

Колеги по роботі відгукуються про нього, як людину спокійну і надзвичайно працюючу. На робочому місці колишнього фрон-